KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 8 päivänä syyskuuta 2006,

valtiontuesta C 45/04 (ex NN 62/04), joka on myönnetty tšekkiläiselle Třinecké železárny, a. s. -teräksentuottajalle

(tiedoksiannettu numerolla K(2006) 5245)

(Ainoastaan tšekinkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2007/319/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon vuoden 2003 liittymissopimuksen pöytäkirjan N:o 2 Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistuksesta,

on pyytänyt asianosaisia esittämään huomautuksensa edellä mainittujen määräysten mukaisesti [1],

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Komissiolle ilmoitettiin 12. marraskuuta 2003, että Tšekin hallitus oli antanut päätöslauselman Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistuksen toteuttamisesta ja ratkaisuehdotuksen Třinecké železárny, a. s. -yhtiötä (jäljempänä 'TŽ-yhtiö') varten. Päätöslauselmassa todettiin, että hallitus aikoo myöntää TŽ-yhtiölle valtiontukea noin 1,9 miljardia Tšekin korunaa (noin 67 miljoonaa euroa) [2].

(2) Tšekin hallitus antoi päätöslauselmassa suostumuksensa seuraaville toimenpiteille:

— Tšekin hallitus hankkii itselleen Tšekin konsolidointiviraston ČKA:n (České konsolidační agentury) kautta TŽ-yhtiön omistuksessa olevan 10,54 prosentin osuuden ISPAT Nová Huť -teräsyhtiöstä (jäljempänä 'INH-yhtiö'). Näiden osakkeiden hinnan määrittää talousministeriö yhdessä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa.

— ČKA siirtää 10 000 TŽ-yhtiön liikkeellelaskemaa ja tällä hetkellä ČKA:n hallussa olevaa joukkovelkakirjaa, joiden nimellisarvo on yhteensä 1 miljardi Tšekin korunaa (35 miljoonaa euroa) niiden liikkeellelaskijalle TŽ-yhtiölle siten, että niiden kokonaisostohinta on 100 miljoonaa Tšekin korunaa (3,5 miljoonaa euroa) eli vain 10 prosenttia niiden nimellisarvosta.

(3) Päätöslauselmassa mainitaan lisäksi, että toimenpiteet voivat tulla voimaan vasta, kun Tšekin kilpailuvirasto (jäljempänä 'ÚOHS') (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže) on tehnyt niitä koskevan myönteisen päätöksen Euroopan komissiota kuultuaan.

(4) Komissio pyysi 26. marraskuuta 2003 päivätyllä kirjeellä tietoja edellä mainituista toimenpiteistä.

(5) Tšekin pääministerin, kauppa- ja teollisuusministerin ja kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen välillä järjestettiin kokoukset 10. joulukuuta 2003 ja 7. tammikuuta 2004. Kokouksissa päätettiin, että edellä mainitun päätöslauselman viimeistä toteamusta noudatetaan (ks. kohta 3).

(6) Komissio sai 20. helmikuuta 2004 kuvauksen kaikista hankkeista, joiden osalta Tšekin hallitus aikoo myöntää valtiontukea TŽ-yhtiölle. Brysselissä järjestettiin 17. maaliskuuta 2004 komission yksiköiden, Tšekin viranomaisten edustajien ja TŽ-yhtiön edustajien välinen tekninen kokous.

(7) Komissio toimitti 29. maaliskuuta ja 29. huhtikuuta 2004 Tšekin viranomaisille huomautuksensa, joissa se totesi, ettei annettujen tietojen perusteella voida sulkea pois mahdollisuutta, että suunniteltu TŽ-yhtiön hallussa olevien INH-yhtiön osakkeiden osto Tšekin hallitukselle ylittää markkinahinnan, mikä johtaisi valtiontukeen kyseiselle TŽ-yhtiölle. Komissio totesi samalla, että valtiontuki, jolla rahoitettaisiin TŽ-yhtiön eri hankkeita, ei näyttäisi soveltuvan yhteisön voimassa oleviin valtiontukisääntöihin.

(8) Tšekin kilpailuvirasto hyväksyi 22. ja 30. huhtikuuta 2004 valtiontuen TŽ-yhtiölle.

[1] EUVL C 22, 27.1.2005, s. 2.

[2] Tässä päätöksessä (pelkästään tiedonantotarkoituksiin) käytetty vaihtokurssi on 1 EUR = 28,43 CZK (20.9.2006).

(9) Komissio ilmoitti Tšekille 14. joulukuuta 2004 päivätyllä kirjeellä päättäneensä käynnistää kyseisten toimenpiteiden osalta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn ja pyysi lisätietoja.

(10) Komission päätös menettelyn käynnistämisestä julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([3]). Komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksensa menettelyn käynnistämisestä. Komissiolle ei esitetty huomautuksia.

(11) Tšekki vastasi 31. tammikuuta 2005 päivätyillä ja 1. helmikuuta 2005 vastaanotetuiksi rekisteröidyillä kirjeillä joihinkin kysymyksiin, jotka esitettiin muodollisen tutkintamenettelyn käynnistämisessä tehdyssä päätöksessä.

(12) Komissio pyysi 18. huhtikuuta 2005 päivätyllä kirjeellä lisätietoja, jotka toimitettiin 16. toukokuuta 2005 päivätyllä ja 18. toukokuuta 2005 vastaanotetuksi rekisteröidyllä kirjeellä.

(13) Komissio pyysi 4. heinäkuuta 2005 päivätyllä kirjeellä jäljennöksiä eräistä Tšekin viranomaisten mainitsemista asiakirjoista, jotka toimitettiin 21. heinäkuuta 2005 päivätyllä ja 25. heinäkuuta 2005 vastaanotetuksi rekisteröidyllä kirjeellä.

(14) Tšekin viranomaiset ilmoittivat komissiolle 10. elokuuta 2005 sähköpostitse uusista seikoista.

(15) Komissio pyysi 28. syyskuuta 2005 päivätyllä kirjeellä lisätietoja, jotka se sai Tšekin viranomaisten kanssa 29. syyskuuta 2005 järjestetyn kokouksen yhteydessä sekä 18. lokakuuta 2005 päivätyllä ja 19. lokakuuta 2005 vastaanotetuksi rekisteröidyllä kirjeellä.

(16) Komissio pyysi 15. joulukuuta 2005 päivätyllä kirjeellä lisätietoja, jotka toimitettiin 20. maaliskuuta 2006 päivätyllä ja 21. maaliskuuta 2006 vastaanotetuksi rekisteröidyllä kirjeellä. Kyseisessä kirjeessä Tšekin viranomaiset totesivat, etteivät ne aio maksaa tuotannon lopettamistukea, koska TŽ-yhtiö oli muuttanut liiketoimintastrategiaansa.

(17) Komissio pyysi 18. heinäkuuta 2006 päivätyllä kirjeellä lisätietoja, jotka toimitettiin 16. elokuuta 2006 päivätyllä kirjeellä.

a) **Huhtikuussa 2004 hyväksytyt toimenpiteet**

(18) Tšekin hallitus hyväksyi 14. huhtikuuta 2004 päätöslauselman, jonka mukaan se maksaa TŽ-yhtiölle 1 250 Tšekin korunan ostohinnan yksittäistä osaketta kohti yhteensä 1 306 920:stä TŽ-yhtiön hallussa olevasta INH-yhtiön osakkeesta, jotka edustavat 10,54:ää prosenttia INH-yhtiön pääomasta. ÚOHS päätti 22. huhtikuuta 2004, ettei toimenpiteeseen sisälly EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Toimenpide toteutettiin saman kuukauden lopussa.

(19) ÚOHS hyväksyi 30. huhtikuuta 2004 valtiontuen myöntämisen – joka toteutetaan siirtämällä joukkovelkakirjoja TŽ-yhtiölle yhteensä noin 576,7 miljoonan Tšekin korunan (20 miljoonan euron) nimellisarvosta – ympäristöä, tutkimusta ja kehittämistä, koulutusta ja tuotannon lopettamista koskevia hankkeita varten vuosiksi 2004–2006. Osan tästä muodostivat 44 088 300 Tšekin korunan (1,5 miljoonan euron) tuki koulutushankkeille ja 4 152 500 Tšekin korunan (0,14 miljoonan euron) tuki tuotannon lopettamiseen.

b) **Yritystä koskevat tiedot**

(20) TŽ-yhtiö yksityistettiin 1990-luvun puolivälissä, jolloin siinä toteutettiin täydellinen rakenneuudistus ilman valtiontukea.

(21) TŽ-yhtiön pääliiketoiminnan muodostaa metallin (teräksen) tuotanto suljetussa syklissä, joka käsittää kaikki metallin tuotantovaiheet. Koksin, raakaraudan ja teräksen lisäksi yhtiö tuottaa pääasiassa valssaustuotteita, kuten tanko-, lanka- ja levytuotteiden valmistukseen tarkoitettuja aihioita, valssilankaa, korkealujuuksista terästä sekä hieno-, keski- ja karkeavalssattua terästä. TŽ-yhtiö on myös Tšekin ainoa kiskojen valmistaja.

2. MENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT

(22) Komission päätös muodollisen tutkintamenettelyn käynnistämisestä koski yhteensä kolmea niistä toimenpiteistä, jotka valtio oli toteuttanut TŽ-yhtiön hyväksi: osakkeiden ostamista, koulutustukea ja tuotannon lopettamistukea. Muut tukitoimenpiteet (tutkimus- ja kehittämistuki sekä ympäristönsuojelutuki) katsottiin sääntöjen mukaisiksi, minkä vuoksi tämä menettely ei koske niitä ([4]). Komissio ilmaisi muodollisen tutkintamenettelyn käynnistämisestä tekemässään päätöksessä epäilynsä siitä, että kyseiset Tšekin ennen EU:hun liittymistään toteuttamat kolme toimenpidettä sisältävät piilotukea TŽ-yhtiön rakenneuudistukseen, mikä olisi ristiriidassa vuoden 2003 liittymissopimuksen pöytäkirjan N:o 2 (jäljempänä 'pöytäkirja N:o 2') kanssa.

([3]) Ks. alaviite 1.

([4]) Tšekin viranomaiset ilmoittivat komissiolle 20. maaliskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä, että ne saattavat harkita muutoksia kyseisiin hankkeisiin. Komissio lähtee siitä, että tällaisista muutoksista ilmoitetaan EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(23) Koulutustukeen ja tuotannon lopettamistukeen liittyen komissio esitti epäilyjä siitä, täyttävätkö ne kaikki tuen myöntämishetkellä voimassa olleisiin yhteisön valtiontukisääntöihin sisältyneet vaatimukset ([5]). Komissiolle helmi- ja maaliskuussa 2004 esitetyt asiakirjat eivät selventäneet kyseisten kahden tukitoimenpiteen tarkoitusta ja ehtoja. ÚOHS:n päätöksiin sisältyneiden epäselvien tietojen perusteella ei voitu tarkistaa, oliko kyseinen tuki tosiasiallisesti myönnetty sääntöjen mukaisesti.

(24) Mitä tulee TŽ-yhtiön omistuksessa olleiden INH-yhtiön osakkeiden ostoon, komissio esitti epäilyjä siitä, olisiko valtion maksama 1 250 Tšekin korunan hinta/osake ollut hyväksyttävä markkinataloudessa toimivan sijoittajan kannalta ja oliko kyse toimenpiteestä, joka ei sisältänyt tukea osakkeiden myyjälle. Tšekin arvopaperikomissio KCP (Komise pro cenné papíry) oli nimittäin maaliskuussa 2004 hyväksynyt, että INH-yhtiö ostaa takaisin omia pörssinoteerattuja osakkeitaan hintaan 550 Tšekin korunaa/osake. KCP:lle tekemässään ehdotuksessa INH-yhtiö esitti ehdotetun hinnan tueksi asiantuntijalausunnon. Komissio totesi, ettei valtio ollut ottanut huomioon KCP:n muutamaa viikkoa aikaisemmin vahvistamaa paljon alempaa hintaa ja suostui maksamaan oman asiantuntijansa eli KPMG-yhtiön määrittämän hinnan.

(25) Myös Tšekin hallituksen 12. marraskuuta 2003 hyväksymän päätöslauselman nro 1126 nimi – päätöslauselma terästeollisuuden rakenneuudistuksen toteuttamisesta ja ratkaisuehdotus Třinecké železárny, a. s. -yhtiötä varten –, vahvisti komission epäilyjä.

(26) Komissio päätti siksi tutkia, sisältävätkö mainitut kolme toimenpidettä piilotukea TŽ-teräsyhtiön rakenneuudistukseen ja ovatko ne sen vuoksi ristiriidassa pöytäkirjan N:o 2 kanssa.

3. TŠEKIN HUOMAUTUKSET

Koulutustuki

(27) Tšekin viranomaiset esittävät komissiolle jäljennökset kaikista vuosina 2004–2006 toteutetuista TŽ-yhtiön työntekijöiden koulutushankkeista, jotka ÚOHS oli arvioinut ja joiden perusteella valtiontuki oli myönnetty. Lisäksi Tšekin viranomaiset tekivät selkoa kaikista yleiseen ja erityiseen koulutukseen kuuluvista toimista ja totesivat, miten koulutustuki parantaa ja nostaa yhtiön työntekijöiden osaamistasoa ja sitä kautta heidän työllistettävyyttään markkinoiden uusien haasteiden edessä.

(28) Koulutushankkeet, jotka oli määrä toteuttaa vuosien 2004 ja 2006 välisenä aikana, muodostuivat kattavasta, useisiin eri kursseihin (persoonallisuuden kehittäminen, viestintä, markkinointi, johtamiskoulutus, tilintarkastus, uusi teknologia, tuotantotekniikka, laatu jne.) jaetusta koulutusohjelmasta. Näiden hankkeiden tukikelpoiset kokonaiskustannukset ovat […] (*) Tšekin korunaa. Tuen kokonaissuuruus on 44 088 300 Tšekin korunaa (1,5 miljoonaa euroa).

Tuotannon lopettamistuki

(29) Tšekin viranomaiset mainitsivat 20. maaliskuuta 2006 päivätyssä kirjeessään, etteivät ne aio maksaa 4 152 500 Tšekin korunan (0,14 miljoonan euron) suuruista tuotannon lopettamistukea – joka kattaa osan suljetun uunin työntekijöiden irtisanomiskorvauksista –, koska TŽ-yhtiö oli muuttanut liiketoimintastrategiaansa.

TŽ-yhtiön hallussa olleiden INH-yhtiön osakkeiden osto

(30) Tšekin viranomaiset katsovat toimineensa markkinataloudessa toimivan sijoittajan tavoin, kun ne jättivät ottamatta huomioon KCP:n hyväksymän 550 Tšekin korunan hinnan ja sopivat myöhemmin myyjän – TŽ-yhtiön – kanssa hinnasta pelkästään oman asiantuntijalausuntonsa (KPMG-yhtiön lausunnon) perusteella. Tšekin viranomaiset esittivät väitteensä perusteeksi muun muassa seuraavat seikat.

(31) Ensinnäkin Tšekin viranomaiset mainitsevat markkinataloudessa toimivan sijoittajan olevan tietoinen siitä, että yhtiön (tässä tapauksessa INH:n) intressinä omien osakkeiden takaisinostossa on maksaa mahdollisimman alhainen hinta. Neuvotellessaan osakkeiden hinnasta myyjän kanssa järkevä sijoittaja ei näin ollen pidä takaisinostotarjouksen yhteydessä ehdotettua hintaa markkina-arvona.

(32) Toiseksi Tšekin viranomaiset toteavat, ettei sen perusteella, että INH-yhtiön ehdottama hinta nojautui asiantuntija-arvioon ja että KCP hyväksyi sen, voida päätellä, että se edusti osakkeiden markkina-arvoa:

a) Nimittäin mitä tulee asiantuntijalausuntoon, markkinataloudessa toimiva sijoittaja on tietoinen siitä, että asiantuntijan valitsi ja sen palkkion maksoi INH-yhtiö, jolla oli erityinen intressi määrittää alhainen ostohinta. Siksi asiantuntijalausunnon puolueettomuus voidaan asettaa kyseenalaiseksi ja epäillä, että pyrkimyksenä oli määrittää alhaisempi hinta.

([5]) Muut toteutetut tukitoimenpiteet vastaavat kaikilta osiltaan yhteisön suuntaviivoja valtiontuesta ympäristönsuojelulle (EYVL C 37, 3.2.2001, s. 3) ja tutkimukselle ja kehittämiselle (EYVL C 45, 17.2.1996, s. 5).

(*) Liikesalaisuus.

b) Mitä tulee hinnan hyväksyntään KCP:n toimesta, Tšekin viranomaiset painottavat, että toisin kuin komissio olettaa menettelyn käynnistämisestä tehdyssä päätöksessä, KCP arvioi tarjoukset voimassa olevan lainsäädännön ja sisäisten menetelmiensä (”Asiantuntija-arviot jako-osallisten arvopaperien pakollisissa ostotarjouksissa”) mukaisesti eikä sillä ole valtuuksia itse määrittää osakkeiden hintaa tai korvata asiantuntija-arviota omalla analyysillaan. KCP pelkästään määritti, täyttyivätkö kaikki yhtiön osakkeiden takaisinostotarjousta ja asiantuntija-arviota koskevat lakisääteiset vaatimukset.

(33) Kolmanneksi Tšekin viranomaiset mainitsevat viimeksi mainittuun seikkaan liittyen, että ennen kuin KCP lopulta maaliskuussa 2004 antoi hyväksyntänsä, se oli jo hylännyt yhden INH-yhtiön tekemän ehdotuksen ja yhden LNM:n (INH:n enemmistöosakkaan) tekemän ehdotuksen. Molemmissa tapauksissa nimittäin asiantuntija-arvio, joka muodosti perustan ehdotetulle hinnalle, sisälsi merkittäviä puutteita lakisääteisten vaatimusten kannalta. Myöhemmin INH-yhtiö teki uuden ehdotuksen sellaisen asiantuntijalausunnon perusteella, joka täytti kaikki lakisääteiset vaatimukset. KCP:llä ei ollut enää syytä hylätä tätä viimeisintä ehdotusta, joten se hyväksyi sen. Tšekin viranomaisten mukaan markkinataloudessa toimiva sijoittaja olisi tulkinnut sen, että KCP oli jo hylännyt kaksi ehdotusta, vahvistukseksi sille oletukselle, että INH- ja LNM-yhtiöt pyrkivät kyseisten KCP:n arvioinnissa paljastuneiden puutteiden avulla aliarvioimaan yhtiön arvon, jotta ne voisivat toteuttaa suunnittelemansa osakkeiden takaisinoston mahdollisimman alhaiseen hintaan.

(34) Neljänneksi Tšekin viranomaiset toteavat, että markkinataloudessa toimiva sijoittaja pitäisi 550 Tšekin korunan hintaa aliarvioituna ottaen huomioon, että se vastaa liioitellun alhaista hinta-voittosuhdetta (P/E). Tämä suhde saadaan jakamalla osakkeen hinta osakekohtaisella nettovoitolla. INH-yhtiön vuoden 2003 nettovoiton – joka voitiin määrittää vuoden 2004 alussa, jolloin tukitoimenpiteet toteutettiin – perusteella 550 Tšekin korunan osakehinta antaa tulokseksi P/E-luvun, joka on noin 1,25. Osakehinta 1 250 Tšekin korunaa antaa P/E-luvun 2,8, joka sijoittui pörssissä noteerattujen teräksentuottajien P/E-lukujen vaihteluvälin alarajalle. Toisin sanoen INH-yhtiön asiantuntijan määrittämä hinta edusti erittäin alhaista arviota yhtiöstä eikä vastannut finanssimarkkinoiden arviota kyseisenä ajankohtana teräsalalla toimineista yrityksistä

(35) Lopuksi Tšekin viranomaiset toteavat, että INH-yhtiön julkinen osakkeiden takaisinostotarjous 550 Tšekin korunan hintaan sai vain vähän vastakaikua sijoittajien keskuudessa. Sijoittajien suuri enemmistö päätti olla myymättä osakkeitaan tähän hintaan. Jotkut heistä jopa jättivät valituksia väittäen oikeuksiaan loukatun.

4. TUEN ARVIOINTI

4.1 Sovellettava lainsäädäntö

(36) Pöytäkirja N:o 2 mahdollistaa valtiontuen myöntämisen Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen vuosina 1997–2003 enimmillään 14 147 miljoonaan Tšekin korunaan (453 miljoonaan euroon) asti. Pöytäkirjassa asetetaan valtiontuen myöntämiselle eräitä ehtoja, muun muassa elinkelpoisuuden palauttaminen ja velvoite vähentää kapasiteettia.

(37) Pöytäkirjan 1 kohdassa todetaan, että ”sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklassa määrätään, Tšekin tasavallan Tšekin terästeollisuuden tiettyjen osien rakenneuudistukseen myöntämää valtion tukea pidetään yhteismarkkinoille soveltuvana”, jos muun muassa mainitussa pöytäkirjassa asetetut ehdot täyttyvät.

(38) Pöytäkirjan 3 kohdan mukaan ”ainoastaan liitteessä 1 luetelluille yhtiöille voidaan myöntää valtion tukea Tšekin teräsalan rakenneuudistusohjelman puitteissa”. TŽ-yhtiötä ei mainita liitteessä 1.

(39) Pöytäkirjan 6 kohdan viimeisessä virkkeessä kielletään myöntämästä muuta valtion tukea Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen. Tätä varten komissiolle annetaan pöytäkirjan 20 kohdassa valtuudet toteuttaa ”aiheelliset toimet, joilla vaaditaan asianomaisia yhtiöitä maksamaan takaisin tuet, jotka on myönnetty tässä pöytäkirjassa vahvistettuja edellytyksiä rikkoen”, mikäli rakenneuudistuksen seuranta paljastaa, että ehtoja on rikottu myöntämällä ”ylimääräistä soveltumatonta valtion tukea terästeollisuudelle”.

(40) Neuvosto jatkoi 31. joulukuuta 2006 saakka ylimenokautta, jota sovelletaan rakenneuudistustuen myöntämiseen Tšekin terästeollisuudelle Eurooppa-sopimuksen mukaisesti. Tämä järjestely tunnustettiin pöytäkirjassa N:o 2. Tämän vuoksi pöytäkirja koskee sekä liittymistä edeltävää että sen jälkeistä ajanjaksoa. Tarkemmin sanottuna järjestelyllä hyväksyttiin rajallinen rakenneuudistustuki vuosiksi 1997–2003 ja kiellettiin kaikki muu valtiontuki Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen vuosina 1997–2006. Tässä suhteessa se eroaa selvästi muista vuoden 2003 liittymissopimuksen määräyksistä, kuten liitteessä IV määrätystä tilapäisjärjestelystä (”voimassa oleva tuki”), jota sovelletaan pelkästään ennen liittymistä myönnettyyn valtiontukeen sikäli kuin sitä ”sovelletaan edelleen” liittymisen jälkeen. Pöytäkirjaa N:o 2 voidaan siksi pitää *lex specialis* -luonteisena erikoislakina, joka omalla soveltamisalallaan syrjäyttää muut liittymissopimukseen sisältyvät määräykset.

(41) Näin ollen vaikka EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaa ei tavallisesti sovellettaisi ennen liittymistä myönnettyyn valtiontukeen, joka ei ole enää sovellettavissa liittymisen jälkeen, pöytäkirjan N:o 2 määräykset ulottavat EY:n perustamissopimuksen mukaisen valtiontukivalvonnan koskemaan kaikkea tukea, joka on myönnetty ennen liittymistä Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen vuosina 1997–2006.

(42) Pöytäkirja N:o 2 ei koske muuta Tšekin terästeollisuudelle erityistarkoituksiin myönnettyä valtiontukea, joka voidaan katsoa sääntöjenmukaiseksi muista syistä, kuten tutkimus- ja kehittämistukea, ympäristönsuojelutukea, koulutustukea ja tuotannon lopettamistukea. Nämä tukitoimenpiteet eivät kuulu 87 ja 88 artiklan soveltamisalaan, mikäli ne toteutettiin ennen liittymistä eivätkä ne ole voimassa liittymisen jälkeen. Joka tapauksessa pätee, että pöytäkirjassa ei rajoiteta mahdollisuutta myöntää Tšekin terästeollisuudelle muuntyyppistä tukea yhteisön säännöstön mukaisesti. Se ei tietenkään myöskään rajoita mahdollisuutta toimenpiteisiin, joita ei katsota tueksi, kuten pääomankorotuksia, joissa noudatetaan markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan periaatetta. Toisaalta toimenpide, joka koskee Tšekin teräsyhtiöitä ja sisältää valtiontukea ja jota ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana muiden sääntöjen mukaisesti, katsotaan rakenneuudistustueksi – koska tämä luokitus kattaa muihin tukiluokkiin kuulumattomat tuet – tai joka tapauksessa Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen liittyväksi tueksi, minkä vuoksi siihen sovelletaan pöytäkirjaa N:o 2.

(43) Komissio voi siksi normaalikäytäntönsä ja pöytäkirjassa N:o 2 olevan 20 kohdan mukaisesti arvioida toimenpiteen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisessa muodollisessa tutkintamenettelyssä, jos se epäilee Tšekin viranomaisten myöntäneen teräsyhtiöille tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille muista kuin rakenneuudistussyistä, ja Tšekin sen vuoksi rikkoneen pöytäkirjaa N:o 2. Lisäksi sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 659/1999 ([6]).

4.2 **Tuen olemassaolo**

Koulutustuki

(44) TŽ-yhtiölle myönnetyt koulutustuet ovat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Ne ovat valtion myöntämiä tai valtion varoista myönnettyjä. Nämä myönnetyt lisävarat voivat vääristää kilpailua yhteisössä antamalla TŽ-yhtiölle edun suhteessa sen kilpailijoihin, jotka eivät saa tukea. Lisäksi jäsenvaltioiden välinen kauppa on merkittävää teräsalalla, jolla TŽ-yhtiö on varteenotettava toimija, minkä vuoksi tuki todennäköisesti vääristää jäsenvaltioiden välistä kauppaa.

Tuotannon lopettamistuki

(45) Koska TŽ-yhtiö on muuttanut liiketoimintastrategiaansa, Tšekin viranomaiset eivät maksa tuotannon lopettamistukea, jonka oli määrä kattaa osa suljetun uunin työntekijöiden irtisanomiskorvauksista. Yhtiö ei näin ollen saa 4 152 500 Tšekin korunan (0,146 miljoonan euron) suuruista avustusta, joka sille oli luvattu tietyin ehdoin. Tämä Tšekin viranomaisten toimenpide on siis rauennut.

TŽ-yhtiön hallussa olleiden INH-yhtiön osakkeiden osto

(46) Komissio arvioi seuraavassa seikat – siinä järjestyksessä, jossa ne esitettiin edellä jaksossa ”Tšekin huomautukset” –, jotka Tšekin viranomaiset esittivät tueksi väitteelleen, että ne toimivat markkinataloudessa toimivan sijoittajan ([7]) tavoin, kun ne myyjän kanssa neuvotellessaan eivät ottaneet huomioon INH-yhtiön esittämää ja KCP:n hyväksymää 550 Tšekin korunan hintaa.

(47) Komissio hyväksyy Tšekin viranomaisten esittämän ensimmäisen toteamuksen, jonka mukaan markkinataloudessa toimiva sijoittaja – ja myös myyjä – on tietoinen siitä, että yhtiön (tässä tapauksessa INH:n) intressinä omien osakkeiden takaisinostossa on maksaa mahdollisimman alhainen hinta. Siksi osakkeiden hinnasta neuvotellessaan järkevä sijoittaja ja myyjä suhtautuvat varauksella tällaisen takaisinostotarjouksen yhteydessä ehdotettuun hintaan. Ne katsovat sen heijastavan markkina-arvoa vain siinä tapauksessa, jos hinnan tukena on muita tekijöitä. Esimerkiksi jos takaisinostotarjous olisi jo toteutettu ja osoittautunut menestykseksi sijoittajien keskuudessa – mikä osoittaisi, että merkittävä osuus sijoittajista on valmis myymään osakkeensa tähän hintaan –, markkinataloudessa toimiva sijoittaja ottaisi tavallisesti huomioon tämän hinnan. Tarkasteltava olevassa tapauksessa takaisinostotarjous oli kuitenkin tukitoimenpiteen ajankohtana edelleen avoinna eikä käytettävissä ollut tietoja, jotka olisivat osoittaneet sen olevan menestys.

([6]) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1791/2006 (EUVL L 363, 20.12.2006, s. 1).

([7]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on jo pitkään tunnustanut markkinataloudessa toimivan sijoittajan periaatteen. Ks. esim. 21.3.1991 annettu tuomio asiassa C-305/89, *Alfa Romeo*, Kok. 1991, I-603 (19 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

(48) Tšekin viranomaisten esittämän toisen toteamuksen osalta komissio painottaa, että on tarpeen analysoida tapauksen erityispiirteitä. Ensinnäkään ei ollut olemassa sellaista pörssihintaa, jota olisi voitu käyttää selkeänä ja kiistattomana perustana yhtiön markkina-arvon määritykselle ([8]). Yhtiön arvon määrittämistä varten olikin tehtävä ennusteita tulevista kassavirroista tai osingoista ja sitten laskettava niiden nykyarvo. Toiseksi: arvioitavassa yhtiössä oli parhaillaan käynnissä perusteellinen rakenneuudistus. Valtio oli hiljattain myynyt tämän määräysvallassaan olleen yhtiön suurelle yksityiselle teräsryhmittymälle. Ryhmittymä oli sitoutunut modernisoimaan yhtiön ja toteuttamaan merkittäviä investointeja. Kun otetaan huomioon tämä dramaattinen muutos yhtiössä ja sen johdossa, aikaisempia taloudellisia tietoja ei ollut mahdollista pitää luotettavana ohjenuorana tulevien tulosten ennakoinnissa. Ennusteita tulevista kassavirroista tai osingoista ei voitu pohjata todettavissa olevaan nykyiseen kehitykseen. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että yhtiön arviointi riippui ennusteista, joita varten ei ollut käytettävissä kiistattomia lähtökohtia. Komissio on samaa mieltä siitä, että näissä erityisolosuhteissa ei sen perusteella, että INH-yhtiön ehdottama hinta tukeutui asiantuntija-arvioon ja että KCP hyväksyi sen, voida päätellä, että se edusti osakkeiden markkina-arvoa:

a) Asiantuntijalausuntoon liittyen komissio on samaa mieltä siitä, että markkinataloudessa toimiva sijoittaja ja myyjä ovat tietoisia siitä, että asiantuntijan valitsi ja sen palkkion maksoi INH-yhtiö. Koska INH-yhtiötä koskeva arvio jouduttiin perustamaan todettavissa olevien osoittimien sijasta tulevaa kehitystä koskeviin hypoteeseihin, joita oli hiljattaisen yksityistämisen vuoksi vaikea verifioida, palkatun konsultin olisi ollut toimeksiantavan yhtiön odottamaan hintaan päästäkseen mahdollista tehdä varovainen hypoteesi tulevasta kehityksestä tekemättä muodollista virhettä ja vaarantamatta mainettaan. Komissio toteaa, että INH-yhtiön valitseman asiantuntijan tekemät ennusteet olivat todellakin luonteeltaan varovaisia (ks. jäljempänä).

b) Tšekin viranomaisten toimittamien tietojen perusteella komissio toteaa, ettei KCP tehnyt osakkeiden arvosta omaa analyysia, joka olisi korvannut INH-yhtiön esittämän asiantuntija-arvion. KCP pelkästään määritti, täyttyivätkö kaikki yhtiön osakkeiden takaisinostotarjousta ja asiantuntija-arviota koskevat lakisääteiset vaatimukset. Tässä tapauksessa komissio toteaa, että arvion perustana jouduttiin käyttämään hypoteeseja perusteellisten muutosten kourissa olevan yhtiön tulevasta kehityksestä – sen perustana ei voitu käyttää pörssiarvon tai aikaisempien taloudellisten tietojen kaltaisia seikkoja, jotka KCP olisi voinut verifioida virallisesti. Komissio toteaa, että Tšekin viranomaisten toimittamien tietojen pohjalta voidaan tehdä se päätelmä, että jos asiantuntija-arvio ei sisällä puutteita tai epäjohdonmukaisuuksia, KCP ei voi hylätä sitä pelkästään siitä syystä, että sen lähtökohtana on käytetty ”varovaisia” hypoteeseja ja siinä sen vuoksi saadaan tulokseksi alhainen arvo arvioitaville osakkeille.

(49) Komissio hyväksyy Tšekin viranomaisten kolmannen esille tuoman seikan, jonka mukaan markkinataloudessa toimiva sijoittaja olisi tulkinnut sen, että KCP oli jo hylännyt kaksi ehdotusta, vahvistukseksi sille oletukselle, että INH-yhtiö ja LNM-yhtiö (INH-yhtiön enemmistöosakas ja operaation liikkeelle paneva voima, koska se ostaa INH-yhtiön takaisin ostamat osakkeet) pyrkivät aliarvioimaan yhtiön arvon, jotta ne voisivat ostaa haluamansa osakkeet takaisin mahdollisimman alhaiseen hintaan.

(50) Mitä tulee Tšekin viranomaisten neljänteen toteamukseen, komissio toteaa, että INH-yhtiön ja valtion toimeksiantamien asiantuntija-arvioiden laatimisajankohtana vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä INH-yhtiön kokonaistuotto vuodelta 2003 ei ollut vielä tiedossa, mutta se voitiin arvioida ensimmäisten neljännesten lukujen perusteella, jotka olivat jo tiedossa. Vuoden 2003 nettotuotto-arviot ovat molemmissa asiantuntija-arvioissa samaa suuruusluokkaa. Vuoden 2003 ennakoidun nettotuoton perusteella osakkeen hinta 550 Tšekin korunaa antaa tulokseksi P/E-luvun, joka on noin 1,5. (Tšekin viranomaisten ilmoittama P/E-luku 1,25 on laskettu efektiivisen tuoton perusteella, joka ei kyseisenä ajankohtana ollut tiedossa ja joka osoittautui kummankin asiantuntijan ennusteita paremmaksi, minkä vuoksi P/E-luku on pienempi.) Luku on hyvin alhainen. Markkinataloudessa toimiva sijoittaja arvioi yhtiön näin alhaiseen hintaan vain siinä tapauksessa, että sen odotukset yhtiön nettotuoton tulevasta kehityksestä ovat poikkeuksellisen negatiivisia. Komissio toteaa, että INH-yhtiön palkkaama asiantuntija itse asiassa piti vuoden 2003 nettotuottoa hyvin poikkeuksellisena ja ennakoi, että tuotto laskee seuraavina vuosina kahdella kolmanneksella. Toisin sanoen asiantuntija ennakoi, että vuotta 2003 seuraavina vuosina tuotto palaa lähes kokonaan vuoden 2002 tasolle (0,9 miljardia Tšekin korunaa), jolloin INH-yhtiö kärsi edelleen heikosta johdosta ja investointien puutteesta johtuen sen asemasta valtionyhtiönä. Asiantuntija ennakoi hidasta myynnin kasvua ja vähäisiä kustannusvähennyksiä. Komissio toteaa, että asiantuntija-arviossa ei tehdä selväksi, miksi

([8]) Menettelyn käynnistämisestä tekemässään päätöksessä komissio toteaa, että vaikka pörssihinta on tavallisesti paras osoitin osakkeiden arvosta, Prahan arvopaperipörssissä todettu INH-yhtiön osakkeiden hinta ei ole luotettava markkina-arvoindikaattori 10 prosentin osuudelle INH-yrityksen pääomasta. Kuukausi- ja vuositilastot osoittavat kaupankäynnin arvon hyvin vähäiseksi. Pörssiarvo ei näin ollen ole seurausta kaupankäynnistä, johon olisi osallistunut suuri määrä merkittäviä sijoittajia.

LNM-yhtiö, jonka määräysvaltaan INH-yhtiö siirtyi vuoden 2003 alussa, ei voisi toteuttaa yhtiön rakenneuudistusta, vähentää toiminta- ja tuotantopanoskustannuksia ja kehittää kauppasuhteita ja katteellisempia tuotteita. Valtion palkkaaman asiantuntijan KPMG:n laskema hinta 1 250 Tšekin korunaa antaa sitä vastoin tulokseksi P/E-luvun välillä 3–3,5. Se sijoittuu finanssimarkkinoilla tuohon aikaan todettujen teräksentuottajien P/E-lukujen vaihteluvälin alarajalle. Tämä alhainen P/E-luku ilmentää varovaista ennustetta tuoton kehityksestä. KPMG ennustaakin tuoton laskevan (rajoitetusti) vuoden 2003 jälkeen. KPMG näin ollen – INH-yhtiön palkkaaman asiantuntijan tavoin – tunnustaa teräsmarkkinoiden suosiollisen tilanteen vuonna 2003 ja niiden kausiluonteen. KPMG kuitenkin myös ennakoi, että entisen valtionyhtiön rakenneuudistus jatkuu LNM-yhtiön määräysvallassa, sen integrointi suureen teräsryhmittymään tuo käyttöön halvempia tuotantopanosten lähteitä ja sen tuotantoa suunnataan kohti lisäarvollisempia tuotteita. Kaiken kaikkiaan komissio on samaa mieltä siitä, että markkinataloudessa toimiva sijoittaja olisi pitänyt 550 Tšekin korunan hintaa aliarvioituna ottaen huomioon, että se vastaa poikkeuksellisen alhaista P/E-lukua, jota on vaikea perustella, kun otetaan huomioon yhtiön taloudellisen tuloksen odotettu paraneminen, jota voidaan kohtuudella odottaa sen yksityistämisen jälkeen ja uuden yksityisen osakkeenomistajan käynnistämän investointi- ja rakenneuudistusohjelman tuloksena.

(51) Komissio päättelee, että edellä mainitut neljä seikkaa yhdessä selittävät, miksi markkinataloudessa toimiva sijoittaja ei olisi ajankohtana, jolloin hallitus osti osakkeet, voinut ottaa vakavasti huomioon INH-yhtiön takaisinoston yhteydessä ehdottamaa ja KCP:n hyväksymää 550 Tšekin korunan hintaa ja miksi tämä hinta ei olisi voinut muodostaa vakavasti otettavaa neuvotteluargumenttia, jolla myyjä olisi voitu saada alentamaan hintaansa. Koska käytettävissä ei ollut muuta viitehintaa, markkinataloudessa toimiva sijoittaja olisi näin ollen neuvotellut myyjän kanssa oman asiantuntijansa määrittämän hinnan pohjalta ([9]). Koska Tšekin hallituksen maksama hinta on KPMG:n määrittämällä hintavälillä, kyseiset valtion varat on investoitu tavalla, joka on hyväksyttävä markkinataloudessa toimivan sijoittajan kannalta. Näin ollen komissio katsoo, ettei osakkeiden osto sisällä valtiontukea 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Komissio haluaa painottaa, että tämä päätelmä on kokonaan riippuvainen tämän tapauksen erikoisolosuhteista.

(52) Mitä tulee lopuksi Tšekin viranomaisten esille tuomaan viidenteen seikkaan eli siihen, että INH-yhtiön julkinen tarjous ostaa osakkeitaan takaisin 550 Tšekin korunan hintaan jäi paljolti vaille vastakaikua, komissio toteaa, että tarkasteltavana olevan tukitoimenpiteen toteutusajankohtana tämä ei ollut vielä tiedossa, minkä vuoksi se katsoo, ettei tällä seikalla voida perustella, miksi valtio jätti ehdotetun hinnan ottamatta huomioon.

([9]) Edellyttäen, että asiantuntija-arviossa ei ole puutteita. Muodollisen tutkintamenettelyn käynnistämisestä tekemässään päätöksessä komissio ei kuitenkaan julkituonut epäilyjä kyseisessä arviossa ilmaistujen kantojen uskottavuuden suhteen. Myöskään edellä selostettu analyysi ei osoita, että arviossa tehdyt päätelmät olisivat kohtuuttomia.

4.3 **Soveltuvuus yhteismarkkinoille**

(53) Kuten komissio selittää kappaleissa 42 ja 43, sen täytyy arvioida valtiontueksi katsotun toimenpiteen yhteensopivuus sovellettavan lainsäädännön kanssa tarkistaakseen, ettei se sisällä rakenneuudistustukea, joka kielletään pöytäkirjassa N:o 2.

(54) Koulutustuki arvioidaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta koulutustukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 68/2001 ([10]) mukaisesti.

(55) Erityis- ja yleiskoulutuksen välinen ero määritellään mainitun asetuksen 2 artiklassa. Erityiskoulutus määritellään 2 artiklan d alakohdassa koulutukseksi, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää suoraan ja pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatavaa pätevyyttä ei voida siirtää tai voidaan siirtää vain vähäisessä määrin muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille.

(56) Yleiskoulutus määritellään asetuksen (EY) N:o 68/2001 2 artiklan e alakohdassa koulutukseksi, johon sisältyvää opetusta voidaan hyödyntää muullakin tavoin kuin ainoastaan tai pääasiassa tuetun yrityksen työntekijän nykyisessä tai tulevassa työtehtävässä ja josta saatava pätevyys on yleisesti ottaen siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille ja joka siten parantaa olennaisesti työntekijän työllistettävyyttä.

([10]) EYVL L 10, 13.1.2001, s. 3. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1976/2006 (EUVL L 368, 23.12.2006, s. 85).

(57) Tšekki on toimittanut yksityiskohtaiset tiedot ehdotetuista koulutuskursseista. Komissio saattoi näiden tietojen perusteella tarkistaa, että Tšekissä sovellettavat yleis- ja erikoiskoulutuksen määritelmät ovat sopusoinnussa asetuksen (EY) N:o 68/2001 2 artiklan kanssa. Niinpä yleiskoulutukseksi luokitellut kurssit koskevat johtamiseen, persoonallisuuden kehittämiseen, viestintään, markkinointiin ja kirjanpitoon liittyvää pätevyyttä, joka on paljolti siirrettävissä muihin yrityksiin tai muille työelämän aloille. Samoin kurssit, jotka koskevat erityisesti tuotteita, uutta teknologiaa, tuotantoteollisuutta, teknisiä hankkeita, ympäristöhallintoa ja laadunparantamista ja jotka olivat vain vähäisessä määrin sovellettavissa muissa tehtävissä, on luokiteltu erityiskoulutukseksi mainitun asetuksen 2 artiklan d alakohdan mukaisesti. Komissiolle toimitettujen tietojen mukaan koulutustuki oli välttämätöntä suunniteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

(58) Asetuksen (EY) N:o 68/2002 4 artiklan 7 kohdassa määritellään koulutusalan tukihankkeen tukikelpoiset kustannukset ja edellytetään, että kustannuksia koskevien tietojen on oltava avoimia ja eriteltyjä. Tšekki toimitti komissiolle yksityiskohtaiset tiedot hankkeisiin liittyvistä kustannuksista, jotka oli eritelty siten, että ne voitiin sijoittaa mainitun asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa mainittuihin kustannusluokkiin. Todettiin, että nämä tiedot olivat mainitun asetuksen 4 artiklan 7 kohdan vaatimusten mukaisia.

(59) Lisäksi todettiin, että Tšekin soveltamat tuki-intensiteetit ovat asetuksen (EY) N:o 68/2001 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisten suurimpien sallittujen tuki-intensiteettien rajoissa. Ehdotetun tuen intensiteetti näin ollen vastaa tuki-intensiteettiä, joka asetuksessa sallitaan yleis- ja erityiskoulutukselle suuressa yrityksessä alueella, jolle voidaan myöntää aluetukea EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

(60) Päätelmänä voidaan todeta, että tuki on asetuksen (EY) N:o 68/2001 vaatimusten mukainen.

5. **PÄÄTELMÄT**

(61) Komissio päättelee, että TŽ-yhtiölle myönnetty 44 088 300 Tšekin korunan (1,55 miljoonan euron) koulutustuki on asetuksen (EY) N:o 68/2001 mukainen.

(62) TŽ-yhtiölle ei makseta 4 152 500 Tšekin korunan (0,14 miljoonan euron) suuruista tuotannon lopettamistukea, koska TŽ-yhtiön on muuttanut liiketoimintasuunnitelmaansa.

(63) TŽ-yhtiön hallussa olevien INH-yhtiön osakkeiden osto ei muodosta valtiontukea.

(64) Näin ollen kyseiset kolme tukitoimenpidettä eivät muodosta piilotukea TŽ-yhtiön rakenneuudistukseen, mikä olisi ristiriidassa pöytäkirjan N:o 2 kanssa,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Třinecké železárny, a. s. -yhtiölle myönnetty 44 088 300 Tšekin korunan koulutustuki täyttää asetuksen (EY) N:o 68/2001 ehdot eikä muodosta vuoden 2003 liittymissopimuksen pöytäkirjassa N:o 2 tarkoitettua rakenneuudistustukea.

Třinecké železárny, a. s. -yhtiön hallussa olevien ISPAT Nová Huť -yhtiön osakkeiden osto ei muodosta EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Tšekin tasavallalle.

Tehty Brysselissä 8 päivänä syyskuuta 2006.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen